

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Társadalomismeret II.
A tantárgy kódja: BTSZA202BA
A szak megnevezése (N/L): Szociális munka BA, Nappali
Az oktató neve: Sipos Flórián

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a magyar társadalom leírásának fogalomkészletét, változásának fontosabb folyamatait a rendszerváltás előtt és után, hogy mélyebben legyenek képesek értelmezni a munkájuk során kezelendő társadalmi problémákat, azok létrejöttét és hatásait. A vizsgált területek magukban foglalják: munkaerőpiaci-foglalkozási társadalomszerkezet változását, a jövedelmi egyenlőtlenségek meghatározóit, fogyasztás- és életstílus-csoportokat, a területi egyenlőtlenségek dimenzióit, az iskolarendszer változását, az érdekérvényesítés intézményrendszerének átalakulását és a politikai részvétel változásait, az előítéletesség és kisebbségek helyzetét, a médiafogyasztás és individualizáció kérdését, a fiatalok helyzetét.

Követelmények

- Két zárthelyi dolgozat
- rendszeres részvétel a szemináriumon (Igazolás nélkül max. 3 órát lehet mulasztani)
- szakirodalom rendszeres feldolgozása, közös megbeszélése

Értékelés

- 2 zárthelyi dolgozat 35-35%
- órai munka 30%

A félév tematikája**1. szeminárium címe:** Rendszerváltások.

Kötelező irodalom:

Laki László (2006): Rendszerváltások Magyarországon. In Kovách Imre (szerk.): *Társadalmi metszetek: hatalom, érdek, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon*. Budapest: Napvilág, 2006. 39-79.

2. szeminárium címe: A roma kisebbség helyzete Magyarországon.

Kötelező irodalom:

1. Csepeli György, Örkény Antal (2015): Az emancipáció kihívása a mai magyar társadalomban a romák és nem romák viszonyában. *Szociológiai Szemle* 25 (3): 83–102.

2. Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris, 2015. 75–93.

3. szeminárium címe:Kisebbségi helyzetek, identitásstratégiák

Kötelező irodalom:

1. Neményi, M. (2007): Serdülő Roma gyerekek identitásstratégiái, *Educatio*, 25(1): 84-98.
2. Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris, 2015. 75–93.

4. szeminárium címe:A kirekesztés diszkurzív technikái

Kötelező irodalom:

1. Juhász Attila (2010): A „cigánybűnözés” mint az „igazság” szimbóluma. *Anblookk* 4: 12-19.
2. van Dijk, Teun A.: A kritikai diskurzus elemzés elvei. In Szabó Márton, Kiss Balázs, Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára. Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000.

5. szeminárium címe:Ifjúság a 21. században

Kötelező irodalom:

1. Bauer Béla et al. (2017): Magyar Ifjúság kutatás 2016. Az ifjúságkutatás első eredményei. Magyar Ifjúság Kutatás 2017. 12-32.
2. Makay Zsuzsanna (2013): Párkapcsolati magatartás és családalapítás a fiatalok körében. In Székely Levente (szerk.): *Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet*. Budapest 53-90.

6. szeminárium címe: Zárthelyi dolgozat

7. szeminárium címe: Ifjúság és munkaerőpiac.

Kötelező irodalom:

1. Bauer Béla et al. (2017): Magyar Ifjúság kutatás 2016. Az ifjúságkutatás első eredményei. Magyar Ifjúság Kutatás 2017. 22-32.
2. Gazsó Tibor (2013): Munkaerőpiaci helyzetkép. In Székely Levente (szerk.): *Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet*. Budapest 127-152.

8. szeminárium címe: Oktatási egyenlőtlenségek

Kötelező irodalom:

1. Bauer Béla et al. (2017): Magyar Ifjúság kutatás 2016. Az ifjúságkutatás első eredményei. Magyar Ifjúság Kutatás 2017. 32-38.
2. Radó, P. (2007): Oktatási egyenlőtlenségek Magyarországon. *Esély* 2007/4: 24-36.

9. szeminárium címe: Rétegződés és integráció.

Kötelező irodalom:

1. Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris, 2015. 93–127.
2. Kovács Imre, Kristóf Luca, Szabó Andrea (2017): Társadalmi integráció és társadalmi rétegződés. In Kovács Imre (szerk.): *Társadalmi integráció*. Budapest: MTA, 2017. 217-239.

10. szeminárium címe: Értékrendszerek a mai magyar társadalomban.

1. Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris, 2015. 181–205.
2. Keller Tamás: Magyarország a világ értéktérképén.
http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf

11. szeminárium címe: Politika és társadalom.

Kötelező irodalom:

1. Valuch Tibor: *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris, 2015. 165–181.

2. Gerő Márton, Szabó Andrea (2017): A társadalom politikai integrációja. Politikai értékcsoporthoz. In Kovács Imre (szerk.): Társadalmi integráció. Budapest: MTA, 2017. 17-155.

12. szemináriumcíme: Zárthelyi dolgozat.

További irodalmak:

Kovács Imre (szerk.): Társadalmi metszetek: hatalom, érdek, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon. Budapest: Napvilág, 2006.

Kovács Imre (szerk.): Társadalmi integráció. Budapest: MTA, 2017.

Kovács Imre: A vidék az ezredfordulón: a jelenkori magyar vidéki társadalom szerkezeti és hatalmi változásai. Budapest: Argumentum, 2012.

Valuch Tibor: A jelenkori magyar társadalom. Budapest: Osiris, 2015.

Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében.

Budapest: Osiris, 2001.

Társadalmi riport sorozat (1990-2016). Társi. ISSN 1216-6561

Tantárgy kódja: BTSZ106MA-K3

Tantárgy neve: Közpolitikák I.

Oktató: Dr. Krémer Balázs

Tematika

2017/2018. tanév 2. félév

A kurzus célja:

A különféle közpolitikai koncepciók megismerése, a tágran értelmezett kormányzati cselekvések elméleti összefüggéseinek és gyakorlati megvalósulásainak elemzése.

A kurzus menete:

A különféle kormányzati cselekvések (költségvetésből közvetlenül finanszírozott állami/kormányzati programok; decentralizált (önkormányzati) feladatkörök, privát szereplők állami kötelezése és cselekvésük szabályozása/korlátozása; kommunikatív magatartásformák, kampányok és „hatni akaró üzenetek” stb.) sajátosságainak megismerése. Annak tisztázása, hogy e közpolitikai cselekvések, akciók mennyiben jelentenek alternatív megoldási lehetőséget ugyanolyan közpolitikai cselekvések technikai kivitelezéséhez, illetve hogy mennyiben alkalmazhatók különféle célokra. A kormányzati cselekvésekre ható társadalmi nyomásgyakorlások (pl. lobbizás, mozgalmi és civil nyomások; problémák értékalapú tematizálása és a közbeszéd/közgondolkodás befolyása, nyilvánosság stb.) különféle megnyilatkozásai és azok sajátosságai.

Vizsgakövetelmények:

Az órán tárgyalt közpolitikai témák fontosabb sajátosságainak ismerete és konkrét helyzetekre történő alkalmazása.

Tantárgy kódja: BTSZ107MA-K3
Tantárgy neve: Közpolitikák II. (gyak.)
Oktató: Dr. Krémer Balázs

Tematika

2017/2018. tanév 2. félév

A kurzus célja:

Különféle közösen kiválasztott közpolitikai témákban a lehetséges beavatkozási alternatívák feltárása; a különféle döntési opciókat támogatók és ellenzők sajátos érveinek és szociológiai sajátosságainak a beazonosítása és elemzése.

A kurzus menete:

Közösen kiválasztott témakörökben a csoport a különböző döntési és beavatkozási alternatívákat előre beazonosítja, majd az egyes közpolitikai döntési lehetőségek mentén csoportokat („frakciókat”) alakítanak, a saját álláspontjukat kifejtve, a konkurens alternatívát kritizálva és támadva, az órán megvitatjuk a lehetséges közpolitikák előnyeit és hátrányait, majd közösen, valamiféle kompromisszum, közös állásfoglalás kialakítására teszünk kísérletet.

A kurzus témáit a hallgatókkal közösen döntjük el, javasolt témák részben különféle általános emberi és állampolgári jogi témák (pl. eutanázia, a családi együttélés jogi normái, abortusz stb.), különféle esélyegyenlőségi témák (kisebbségekkel szembeni diszkrimináció tilalma, társadalmi cselekvést és aktivitást megerősítő intézkedések; nyilvánosságban történő nyelvhasználat szabályozása stb.); különféle szociálpolitikai és társadalompolitikai témák (közszolgálatok centralizálása/decentralizálása; privatizáció és kisserződés; tendereztetés és versenyeztetés stb.); a szociálpolitikán kívüli, különféle társadalompolitikai területeken is (lakás- és településpolitika, infrastruktúra-fejlesztés, környezetvédelem stb.).

A gyakorlati jegy megszerzésének módja:

Az órára való felkészülés és részvétel alapján, részletes szóbeli értékelés és megbeszélés nyomán.

Szociális igazgatás tantárgy leírás

A tantárgyi oktatás célja:

A félév során a korábban tanult törvényi ismeretek felelevenítése mellett a két nagy humán ágazat kapcsolódó végrehajtási rendeleteinek a megismerése, a részletszabályok alkalmazásának gyakorlati kérdéseinek az áttekintése.

Lehetőség szerint hivatali látogatások során az eljárások a tényleges adminisztrációs folyamatok és alkalmazott nyomtatványok, informatikai rendszerek megismerése.

A témakörök feldolgozása a hallgatók által választott témában kiselőadás formájában történik.

Témakörök:

1. A jogszabályváltozások áttekintése
2. Az aktív korúak ellátásai
3. Az ápolási díj
4. A közgyógyellátás
5. A települési támogatás
6. A szociális szolgáltatások igénybevételi eljárása
7. A szociális szolgáltatások, intézmények alapidokumentumai és azok tartalma (szakmai program, szervezeti és működési szabályzat, házirend, szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzés)
8. A szolgáltatásokra és ellátottakra vonatkozó nyilvántartások
9. A házi segítségnyújtás szakmai szabályai és adminisztrációja
10. A bentlakásos intézményekre vonatkozó részletszabályok
11. Az intézményi és a személyi térítési díj megállapításának és számolásának szabályai
12. A támogatott lakhatás speciális megoldásai
13. A hajléktalan ellátó rendszer és különös szabályai
14. A nappali ellátások
15. A szociális foglalkoztatás új szabályai
16. A nevelőszülői rendszer felépítése, működési elvei, feladatai

Jogszabályok:

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szt.)

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gytv.)

és a végrehajtási rendeleteik

Ráczné dr. Lehóczky Zsuzsánna

TANTÁRGYI TEMATIKA
2018-19. II. félév

Társadalmi viselkedés mérése és kutatása BTSZOC400MA

kollokvium; **kötelező**(jelentkezett:

A szak megnevezése (N/L): Szociológia MA II. évf.

Az oktató neve: Murányi István

Hely/idő: I. terem /Kedd/16.00-18.00 Fsz. 5.terem

Társadalmi magatartás és kultúra BTSZ122MA-K3

kollokvium; **kötelezően választható**(jelentkezett:

A szak megnevezése (N/L): Szociálpolitika MA I. évf.

Az oktató neve: Murányi István

Hely/idő: I. terem /Kedd/16.00-18.00 Fsz. 5.terem

A kurzus célja: A tárgy célja: bevezető áttekintés nyújtani a társadalmi magatartás - elsősorban hazai - kutatásának társadalomtudományi / diszciplináris jellemzőiről, a fontosabb befolyásoló tényezőkről, valamint a hazai és nemzetközi szakirodalom meghatározó elméleteiről - elsősorban a szociálpszichológiai megközelítések és empirikus kutatási eredmények alapján.

A szeminárium értékelése és számonkérése

A jegy 50 százaléka : a szemináriumok elején megírt cc. 10 perces tesztek eredményeinek átlaga (5 fokozatú skála, megfelelt 3.00 vagy nagyobb átlag) A tesztek az előző órán kijelölt szakirodalomra vonatkoznak. A jegy másik 50 százaléka: félév végén kijelölt időpontra - a kötelező szakirodalom alapján - legalább 10 oldal terjedelmű esszé elkészítése .

A szemináriumon a részvétel kötelező, a hiányzási lehetőségeket a BTK érvényes szabályai határozzák meg.

Témakörök

A csoportközi viszonyok I. (kategorizáció, előítélet, sztereotípiák)

A csoportközi viszonyok II. (értékek, normák, kultúra)

Az attitűdök mérése, skálázása, funkciói

Kollektív emlékezet (M. Halbwachs) kommunikatív, kulturális emlékezet (J. Assmann)

Szociális reprezentáció (S. Moscovici)

Nemzeti és globális kulturális értékek

Hagyomány: jelentés, történelem, funkció, intézmények és társadalom

Az identitás társadalomtudományi értelmezés

Társadalmi identitás elméletek és empirikus kutatási eredmények

A nemzeti és etnikai identitás

Vallás és szekularizáció

Szakirodalom

- Etnikai konfliktusok elemzési stratégiái. Regio Irodalmi Jelen 2012. Május

- Mivé lett a szociográfia? Arjun Appadurai (2001): A lokalitás termelése. Regio, 12. évf. 3. sz. 3-31. old.
- Robert K. Merton, Marjoiske Fiske és Patricia LO. Kendall_ A fókuszált interjú (részletek)
- Az attitűdök mérése, skálázása, funkciói
- Ladányi János – Szelényi Iván : Roma etnicitás és társadalmi kirekesztettség
- Wessely Anna (szerk.): A kultúra szociológiája.. Bp. 1998. Osiris
- Murányi István A lokális identitás jellemzői egy borsodi településen
- László János A szociális reprezentációról
- Koller Boglárka : A poszt-nemzeti identitás -struktúra dinamikus modellje a Európai Unió állampolgárok azonosságtudatának vizsgálata alapján 2003 PhD értékezés
- Bögre Zsuzsanna: Társadalmi-politikai változások hatása a vallásos identitás alakulására Magyarországon (1948-1990) - különös tekintettel 1948-1964 közötti időszakra. BKE Szociológia PhD Program, 2002. (kijelölt részletek)
- Csepeli, György, Murányi István, Prazsák Gergő : Új tekintélyelvűség a mai Magyarországon: társadalmi csoportok hierarchiájának látásviszonyai. Budapest: Apeiron Kiadó, 2011. (kijelölt részletek)
- Erős Ferenc: Irányok és tendenciák az előítélet kutatásában. Educatio 2007/1. pp. 3-9.
- Erőss Gábor-Gárdos Judit: Az előítélet-kutatások bírálatához. Educatio 2007/1. pp. 17-37.
- Koller Boglárka (2006): Nemzeti és európai identitás. In: Hegedűs István (szerk.): A magyarok bemenetele. Budapest: DKMKA, pp. 14-44.
- Kovács Éva: Az élettörténeti emlékezet helye az emlékezetkutatásban Tudománytörténeti és kutatási bevezető. In: Kovács Éva (szerk.): Tükörszilánkok. Kádár-korszak a személyes emlékezetben. Szociológiai Kutatóintézet-1956-os Intézet, Budapest, 2008.
- László János - Ehmann Bea - Imre Orsolya (2002) Történelem történetek: a történelem szociális reprezentációja és a nemzeti identitás. Pszichológia. 22. 147-162.
- László János : Társas tudás, elbeszélés, identitás. A társas tudás modern szociálpszichológiai elméletei. Scientia Humana-Karász, 1999.
- Murányi István: A munkások lokális identitásának jellemzői Borsodnádason. Korall, 2012. 49. 106-127.
- Simonovits Bori: Nemzeti identitás, kisebbségek és társadalmi konfliktusok. A magyar társadalom attitűdjeinek alakulása 1992 és 2014 között. 375-403. In: Kolosi Tamás-Tóth István György (szerk.) Társadalmi Riport, 2014. 404-431 old.
- Wessely Anna (szerk.): A kultúra szociológiája.. Bp. 1998. Osiris
- Assmann, Jan: A kulturális emlékezet. Budapest: Atlantisz, 1999
- Bausinger, Hermann: Népi kultúra a technika korában. Budapest: Osiris 1995. pp.: 11-160.
- Shils, Edward: A hagyomány. Bevezetés. In: Hofer Tamás-Niedermüller Péter: Hagyomány és hagyományalkotás. MTA Néprajzi Kutató Csoport. Bp. 1987. pp.: 15-66.
- Bourdieu: A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Az értelmiségi hagyomány és a társadalmi rend megőrzése pp.: 7-70, Különbségek és megkülönböztetések pp.: 136-150, A vallási mező kialakulása és struktúrája című fejezetek. Budapest: Gondolat 1978
- Cseh-Szombathy László: Konzerváló és modernizáló elemek a család kulturális szerepében. In: A kultúra szerepe a változó világban. (Szerk: Striker Sándor) Győr, 1995. 61-62.
- Featherstone, M.-Hepworth, M.: Az öregedés maszkja és a posztmodern életút. In: A test. Társadalmifejlődés, kulturális teória. (szerk. Featherstone, M.-Hepworth, M.-Turner, B.S.). Budapest:

Letter-Print 1998. Pp.: 126-150.

- Gyáni Gábor: Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése. Budapest: Napvilág, 2000
- Hobsbawm, Eric: Tömeges hagyománytermelés: Európa 1870-1914. In: Hofer Tamás-Niedermüller Péter: Hagyomány és hagyományalkotás. MTA Néprajzi Kutató Csoport. Bp. 1987. pp.: 127-197.
- Hofer Tamás: Paraszti hagyományokból nemzeti szimbólumok – adalékok a magyar nemzeti műveltség történetéhez az utolsó száz évben. Janus, IV.1. (1989).
- Kaufmann, Franz-Xaver: Vallás és modernitás. In. Replika 21-22. 1996, 249-277.
- László János: Szociális emlékezet: a történelem szociálpszichológiája. Magyar Tudomány 2003/1.
<http://www.matud.iif.hu/03jan/laszlo2.html>
- Mumford, Lewis: A gép mítosza: Válogatott tanulmányok. A „civilizáció” terhe pp.: 30-62, A találmányok és a mesterségek pp.: 63-114, Az axiális ember pp.: 115-153., A politechnikai hagyomány pp.: 154-217. című részek. Budapest: Európa 2000.
- A szociális reprezentáció: elmélet és gyakorlat. I.1. László János: Történelem, elbeszélés, identitás. Magyar Tudomány, 2003/1. 48-57.old. 2. László János - Ehamann Bea - Imre Orsolya (2002) Történelem történetek: a történelem szociális reprezentációja és a nemzeti identitás. Pszichológia. 22. 147-162.

TANTÁRGYI TEMATIKA
2018-19. II. félév

Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek II.
BTSZ127 MA-K3

szeminárium; **kötelezően választható**

A szak megnevezése (N/L): Szociálpolitika MA I. évf.

Az oktató neve: Murányi István

Hely/idő: I. terem /Kedd/14.00-16.00/I. terem

A kurzus célja: a kvalitatív társadalomtudományi módszertani technikák (kritériumok és korlátok) megismerése, kellő elméleti és gyakorlati alap biztosítása a későbbi gyakorlatok, szemináriumok feladatainak sikeres elvégzéséhez. A kurzus arra törekszik, hogy (általánosan) bemutassa a kvalitatív társadalomkutatás elméleteit és legfontosabb módszereit.

A szeminárium értékelése és számonkérése

A jegy 50 százaléka : a szemináriumok elején megírt cc. 10 perces tesztek eredményeinek átlaga (5 fokozatú skála, megfelelt 3.00 vagy nagyobb átlag) A tesztek az előző órán megbeszélte / kijelölt (bold) szakirodalomra vonatkoznak. A jegy másik 50 százalékát két feladat elvégzése alkotja (25-25 százalékból) 1. Feladat: részvétel a Debrecen-kutatás kvalitatív feladataiban; 2. Feladat: a félév végén kijelölt időpontra - a kötelező szakirodalom alapján - legalább 10 oldal terjedelmű esszé elkészítése .

A szemináriumon kötelező a részvétel, a hiányzási lehetőségeket a BTK érvényes szabályai határozzák meg.

A Debrecen kutatás feladatai:

1. Az lakótelepi társadalom leírásával és "működésével" kapcsolatos szakirodalom gyűjtése és feldolgozása (időpont: 2019. 02.20-2019. 03. 19)
2. A kvalitatív félig strukturált interjúk és a fókuszcsoportok tematikus blokkjainak, interjúvázlatainak kidolgozása + a minta meghatározása (időpont : 2019. 03.19 - 2019.05.01)
3. Az interjúk elkészítése és transzkribálása (időpont: 2019.05.1 - 2019.05.20)

Szakirodalom

Tematika

2019. 19-re a következő irodalmakat kérem elolvasni:

Kovács Éva: Interjúk módszerek és technikák. In: Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet. Budapest: Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 269-277. old. letölthető

Sántha Kálmán: Létezik-e hipotézis a kvalitatív kutatásban? Új Pedagógiai Szemle, 2006. november - letölthető <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00108/2006-11-ta-Santha-Letezik.html> old. letölthető

Interjú módszerek típusai

Héra Gábor – Ligeti György (2005): Módszertan. Bevezetés a társadalmi jelenségek kutatásába. Budapest: Osiris Kiadó, 51-54. old.

Earl Babbie : A társadalomkutatás gyakorlata Balassi Kiadó, Bp.,1995. 251-275. old

Héra Gábor-Ligeti György: Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Könyvkiadó, Budapest, 2005. (az interjú fejezet)

Kovács Éva: Interjú módszerek és technikák. In: Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet. Budapest: Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 269-277. old. letölthető

Sántha Kálmán: Létezik-e hipotézis a kvalitatív kutatásban? Új Pedagógiai Szemle, 2006. november - letölthető <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00108/2006-11-ta-Santha-Letezik.html> old. letölthető

Sántha Kálmán (2007a): A kvalitatív metodológiai követelmények problémái. *Iskolakultúra*, 6–7. sz. 168–177.

Strukturálatlan interjúk

Heltai Erzsébet-Tarjányi József: A szociológiai interjú készítése. Budapest, Társi – letölthető , 2. Steinar Kvale: Az interjú. Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. Jászöveg Műhely Kiadó, Budapest,2005.

Fónai Mihály-Kerülő Judit-Takács Péter: Bevezetés az alkalmazott kutatómódszertanba. Pro Educatione Alapítvány, Nyíregyháza, 2001. 89-120 old.

Bögre Zsuzsanna: Élettörténet elméletben és gyakorlatban. Szociológia Szemle, 2003/1. (internetről letölthető)

Varga Lajos: Metodologiczne zagadnienia humanistyczne (Módszertani problémák a humán tudományokban) Warsaw, 1969. fejezet: Kérdésmélet és annak alkalmazása a társadalomtudományokban. 29-51 old. elküldhető

Sántha Kálmán (2007a): A kvalitatív metodológiai követelmények problémái. *Iskolakultúra*, 6–7. sz. 168–177. Strukturálatlan interjúk

A narratív életútinterjú

Gyáni Gábor (1998): Emlékezés és oral history. In: Bögre Zsuzsanna (2007): Élettörténet a társadalomtudományokban. Szöveggyűjtemény. Budapest – Piliscsaba: PPKE, 155-166. old.

Kovács Éva: Narratív biográfiai elemzés. In: Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet. Budapest: Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 373-396. old. letölthető

Kovács Éva: Az élettörténeti emlékezet helye az emlékezetkutatásban. Tudománytörténeti és kutatási bevezető. In: Kovács Éva (szerk.): Tükörszilánkok. Kádár- korszakok a személyes emlékezetben. MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest 2008.

Bögre Zsuzsanna (2003): Élettörténeti módszer elméletben és gyakorlatban. In: Szociológiai Szemle 2003/1. 155–168. (interneten elérhető)

Kovács Éva - Vajda Júlia (2002): „Leigazoltam a zsidókhoz. In: Mutatkozás. Zsidó Identitás Történetek. Múlt és Jövő kiadó Budapest, 61-78. – letölthető

László János - Ehmann Bea - Imre Orsolya (2002) Történelem történetek: a történelem szociális reprezentációja és a nemzeti identitás. Pszichológia. 22. 147-162.

László János : Társas tudás, elbeszélés, identitás. A társas tudás modern szociálpszichológiai elméletei. Scientia Humana-Karász, 1999.

Halbwachs, Maurice (1971): Az emlékezés társadalmi keretei. In: Ferge Zsuzsa (szerk.): Francia szociológia. Budapest, KJK, 124-131

Manning, Peter K. - Betsy Cullum-Swan (1994): Narrative, Content and Semiotic Analysis. Handbook of Qualitative Research, 463-478.

A biográfiai élettörténet módszere

Bögre Zsuzsanna (szerk.2007): Élettörténetek a társadalomtudományban: szöveggyűjtemény. Budapest; Piliscsaba: Loisir, (Pázmány társadalomtudomány)

Bögre Zsuzsanna-Bernáth Krisztina (szerk.,2009): Közelítések az élettörténetek kutatásához : olvasókönyv a kvalitatív módszerek tanulmányozásához. Nagyvárad : Partium Kiadó, 2009. Felsőoktatási jegyzet Kiadó, Budapest,2000

Vajda Júlia : (2006) A terápiás hatás mint melléktermék. Thalassa, 17, 1: 123-136

Kovács Éva (2003) Vakmerő tézisek az identitásról. (szerk. Fedinec Csilla) 221-235, Teleki László Intézet. 2003.(elküldhető)

Kovács Éva: A narratív módszertanok politikája. (elküldhető)

A fókuszcsoporthoz interjúk

Vicsek Lilla (2006): Fókuszcsoport. Budapest: Osiris Kiadó, 231-302. old.

Fókuszcsoporthoz interjú. In.: Letenyei László (szerk.): Településkutatás I-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény. Budapest: TeTT könyvek, 97-119. old. (interneten elérhető)

Siklaci István: Vélemények mélyén. A fókuszcsoport módszer; a kvalitatív közvélemény-kutatás alapmódszere. Kossuth Kiadó, 2006

Denzin, Norman K. - Yvonna S. Lincoln 1994: Introduction: Entering the Field of Qualitative Research. In: uők (eds): Thousand Oaks. London, New Delhi, Sage Publications, 1-18.

Tartalomelemzés & történeti-összehasonlító elemzés

Ehmann Bea (2004): Tartalomelemzési módszerek a szubjektív időélmény vizsgálatára laikus beszélők szövegeiben. Magyar Pszichológiai Szemle, 59, (3), 345-361. - letölthető,

Earl Babbie : A társadalomkutatás gyakorlata Balassi Kiadó, Bp.,1995.- azonos című fejezet

Burawoy, Michael (1991): Ethnography Unbound: Power and Resistance in the Modern Metropolis. Berkeley - Los Angeles, University of California Press.

Denzin, Norman K. - Yvonna S. Lincoln 1994: Introduction: Entering the Field of Qualitative Research. In: uők (eds): Thousand Oaks. London, New Delhi, Sage Publications, 1-18.

Terepkutatás

Résztvevő megfigyelés. In.: Letenyei László (szerk.): Településkutatás I-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény. Budapest: TeTT könyvek, 71-97. old. (interneten elérhető)

Earl Babbie (2004): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó, (Beavatkozás-mentes vizsgálatok)

Sántha Kálmán: Beavatkozás nélküli vizsgálatok. (2007): Új Pedagógiai Szemle, 57 évf. 7-8 sz. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00115/2007-07-ta-Santha-Beavatkozas.html> - letölthető

Grounded Theory

Carver, Terrell (2004): Diskurzuselemzés és a „nyelvi fordulat”. Politikatudományi Szemle, 4, 143-148. - letölthető

Gelencsér Katalin (2003): Grounded theory. Szociológiai Szemle, 1, 143-154.- letölthető

Modern társadalomelméletek II.

tematika

1-2 A fogyasztói társadalom elméletei

3-4, A rétegződés elméletek megújítási kísérletei (°E.O Wright, G Lensk, a BBC modell, a társadalmi integráció

5, Új osztály és civil társadalom

6, Hálózat és tőke

7, A racionális döntések elmélete

8, Történetírás és szociológia

9, A tudománykutatás paradigmái

10, Kritikai diskurzusok

Olvasmányok

Michel Foucault: A diskurzus rendje. In Michel Foucault: A fantasztikus könyvtár. Ford.: Romhányi Török Gábor. Pallas Stúdió – Attraktor Kft., Budapest, 1998, 50–74.

Bruno Latour: Sohasem voltunk modernek (Osiris-Gond, Budapest 1999)

A „Modern szociológiai paradigmák” Sz: Némedi Dénes, Napvilág Kiadó, 2008
kötetből:
a következő szövegek:

Huszár Ákos: Új osztály és civil társadalom 111-154 oldal

Csizmadia Zoltán : Hálózat és tőke 261 – 320 o.

Hack-Handa József: A racionális döntések elmélete 207-258

Takács Erzsébet : Közös kaland 357-383 o.

Szabari Vera: A tudománykutatás paradigmái, 485-518 o,

Géring Zsuzsanna - Zombori Máté: Kritikai diskurzusok 261 -321 o.

E.O Wright: Általános keretrendszer az osztálystruktúra elemzéséhez
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch03s04.html

G. Lenski: Hatalom és privilégium: Elmélet a társadalmi rétegződésről
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch03s02.html

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Többszintű elemzés/kontextuális elemzés , SPSS

Kódja: BTSZOC203MA-K3

Félév:

Előfeltételek:

A tárgy típusa: szeminárium/előadás/gyakorlat

Óraszám/hét: 2

Kredit érték: 3

Oktató: Márton Sándor

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

Az SPSS statisztikai adatelemző program működésének és használatának az elsajátítása.

A leíró és magyarázó statisztikai modellek futtatása és értékelése. Önálló adatelemzés megvalósítása SPSS program segítségével.

A tantárgy minimum követelményei:

Adott kutatások adatbázisainak tervezése, elkészítése. Különböző adatformátumok konvertálása (excel, spss, és egyéb statisztikai programok által használt formátumok).

- leíró statisztikák készítése
- adatok kódolása, statisztikai táblák értelmezése

A tantárgy keretében elsajátítandó ismeretek és kompetenciák:

- két és többváltozós statisztikai elemzések önálló elvégzése

A tantárgy részletes leírása:

1. Módszertani ismeretek. A változók tulajdonságai. Hogyan választunk az elemzéshez megfelelő, korrekt statisztikai módszert. Két változó közötti kapcsolat statisztikai vizsgálata. A különböző statisztikai módszerek használhatósága.
2. Alacsony mérési szintű változók közötti kapcsolat vizsgálata, asszociációs mérőszámok (CHI-négyzet próba) Normalitás és eloszlásvizsgálatok (Kolmogorov-Szmirnov, CHI-négyzet próba)
3. Magas mérési szintű változók részmintánkénti viselkedése, kapcsolata (t-próba, varianciaanalízis, F-próba) Magas mérési szintű változók közötti kapcsolat vizsgálata. Korreláció és regresszióelemzések.
4. Adatredukciós eljárások. Főkomponens-, faktorelemzés, klaszterelemzés alapjai

Értékelés: Beadandó dolgozat, amelyben a hallgató, vagy a témájához kapcsolódó adatbázis, vagy egy másodelemzésre kiválasztott adatbázis használatával bemutatja a tematikában szereplő alkalmazások használatát.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Barna Ildikó, Székelyi Mária: Túlélőkészlet az SPSS-hez . Typotex Kiadó, 2008

Csendes Tibor: Bevezetés a számítógépes statisztikába, jegyzet, Novadat, Győr, 2001 (150 o.).

HUZSVAI LÁSZLÓ (2004-2010): Biometria i módszerek az SPSS-ben

Ketskemény László, Izsó Lajos (2005): Bevezetés az SPSS programrendszerbe. Módszertani útmutató és feladatgyűjtemény statisztikai elemzésekhez. 459 oldal. Eötvös Kiadó. ISBN 963 463 823 6.

Ketskemény L., Izsó L., Könyves Tóth E. (2011): Bevezetés az IBM SPSS Statistics programrendszerbe. Artéria Stúdió

Sajtos László - Ariel, Mitev: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea 2007.

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Munkaerőpiac gazdaságtana és az oktatás

Kódja:

Félév: Szociológia és Szociálpolitika MA

A tárgy típusa: előadás/szeminárium

Óraszám/hét:

Kredit érték:

Oktató: Fényes Hajnalka

Intézet / Tanszék: Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológiai Intézet, Szociológia Tanszék

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

A kurzus során a képzés és munkaerőpiac illeszkedését tanulmányozzuk. Elsőként a munkaerőpiac gazdaságtanának alapjait sajátítják el a hallgatók, majd az emberi erőforrások, emberi tőke elméleteket tekintjük át, végül a munkaerőpiac képzési rendszerrel való illeszkedéséről lesz szó (alacsonyan iskolázottak, középfokú végzetek és felsőfokú végzetek a munkaerőpiacon).

A tantárgy részletes leírása:

I. A munkaerőpiac gazdaságtana (6 óra)

(1)R. G. Ehrenberg, R. Smith: Korszerű munkagazdaságtan Panem Budapest 2003: 2. fejezet: 43-80. 12. fejezet 441-495. 14. fejezet 552-583. (2) Fényes Hajnalka, Mohácsi Márta: Munkaerőpiac és emberi tőke - elmélet és gyakorlat - (Kézirat) I. fejezet

II. Emberi tőke modellek (3 óra) (1) R. G. Ehrenberg, R. Smith: Korszerű munkagazdaságtan 9. fejezet: 313-355.) (2) Gyekiczky Tamás: Emberi erőforrások és modernizációs stratégiák, T-Twins Kiadó Budapest, 1994. 24-118 . (3) T. W. Schultz: Beruházás az emberi tőkébe in: Lengyel Gy.- Szántó Z. szerk.: Tőkefajták, a társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája (Aula 1998 Bp.) 45-70.) (4) Fényes Hajnalka, Mohácsi Márta: Munkaerőpiac és emberi tőke - elmélet és gyakorlat - (Kézirat) II. fejezet

III. Oktatás és munkaerőpiac illeszkedése (3 óra)

Fényes Hajnalka, Mohácsi Márta: Munkaerőpiac és emberi tőke - elmélet és gyakorlat - (Kézirat) III. fejezet

Alacsony iskolázottságúak a munkaerőpiacon ((1) Kertesi Gábor, Varga Júlia: Foglalkoztatás és iskolázottság Magyarországon. Közgazdasági Szemle 2005/ július, augusztus 633-662. (2) Cseres-Gergely Zsombor, Hámori Szilvia: Az iskolázottság és foglalkoztatás kapcsolata nemzetközi összehasonlításban (1999-2005) In: Fazekas Károly (szerk.): Oktatás és foglalkoztatás MTA Közgazdaságtudományi Intézet Bp. 2009. 43-62. (3) Köllő János: A pálya szélén. Iskolázatlan munkanélküliek a poszt szocialista gazdaságban. Osiris Budapest 2009 15-126.)

Szakképzés és munkaerőpiac ((1) Liskó Ilona: Fiatal szakmunkások a munkaerőpiacon In: Semjén András (szerk.) Oktatás és munkaerőpiaci érvényesülés. MTA Közgazdaságtudományi Kutató Központ Bp.2001. 49-71. (2) Liskó Ilona: A szakiskolák presztízsveszítése Educatio 2006/nyár 252-267. (3) Liskó Ilona: Szakképzés és lemorzsolódás In: Fazekas Károly, Köllő János, Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújulásáért 2008. 95-119. (4) Kézdi Gábor, Köllő János, Varga Júlia: Az érettségit nem

adó szakmunkásképzés válságtünetei In: Fazekas Károly, Köllő János (szerk.) Munkaerőpiaci tükrök 2008 MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Bp. 2008. 87-136.)

Középfokú képzés és munkaerőpiac ((1) Hermann Zoltán: A helyi munkaerőpiac hatása a középfokú továbbtanulási döntésekre Közgazdasági Szemle 2005/január 39-60. (2) Halász Gábor: A középfokú oktatás expanziója: Problémák és perspektívák. In: Semjén András (szerk.) Oktatás és munkaerőpiaci érvényesülés MTA Közgazdaságtudományi Kutató Központ Bp. 2001. 91-111. (3) Lannert Judit: Középiskola-választás a kilencvenes évek végén. In: Nagy Mária (szerk.): Mindenki Középiskolája: Középfokú képzés az ezredforduló Magyarországon Országos Közoktatási Intézet Bp. 2003. 71-92.)

Felsőfokú végzettséggel a munkaerőpiacon ((1) Varga Júlia: Középiskolát végzettek jövedelmi és életpálya várakozásai In: Társadalmi Riport 2002. 233-244. (2) Galasi Péter: Fiatal diplomások életpálya vizsgálata In: Társadalmi Riport 2002. 245-255. (3) Galasi Péter: Fiatal diplomások a munkaerőpiacon a tömegesedés időszakában Educatio 2002/2. 227-236. (4) Galasi Péter: Túlképzés, alulképzés és bérhozam a magyar munkaerőpiacon 1994-2002 Közgazdasági Szemle 2004/május 449-271. (5) Kertesi Gábor, Köllő János: Felsőoktatási expanzió, „diplomás munkanélküliség” és a diplomák piaci értéke Közgazdasági Szemle 2006/március 201-225. (6) Galasi Péter, Nagy Gyula: A fiatal diplomások munkaerőpiaci helyzetének változása 1999-2003 Educatio 2006/nyár 268-287. (7) Kertesi Gábor, Köllő János: Diplomások keresete 1992-2005 In: Fazekas Károly, Kézdi Gábor (szerk.): Munkaerőpiaci Tükrök 2006 MTA Közgazdaságtudományi Intézet Bp. 2006. 80-87. (8) Galasi Péter: Pályakezdő diplomások keresetének alakulása az iskolázottság, képzettség valamint a túlképzés, alulképzés szerepe. In: Fazekas Károly, Kézdi Gábor (szerk.): Munkaerőpiaci Tükrök 2006 MTA Közgazdaságtudományi Intézet Bp. 2006. 107-132. (9) Galasi Péter: A felsőfokú végzettségű munkavállalók munkaerőpiaci helyzete és foglalkozásuk-iskolai végzettségük illeszkedése. Budapesti Munkagazdasági Füzetek BWP MTA Közgazdaságtudományi Intézet 2008)

Értékelés: A félév végén (az utolsó órán) írásbeli vizsgára (ZH) kerül sor, mely 2 részből áll: néhány rövid kérdésből (10 pont) és egy kifejtendő kérdésből (10 pont). A vizsgán minimum 60%-ot teljesíteni kell a megfeleléshez. A vizsgára készülést a rövid és esszé kérdések listája segíti.

Migráció MA

Cél: A migrációelméletek szociológiai alapjainak megismerése. Ezen belül a következő témákat érintenénk: a migrációs folyamatok kialakulása, fennmaradása, a migráció különféle formáinak szociológiai okai és következményei, a kapcsolati tőke szerepe a migrációban, az etnikai gazdaság jellemzői, a diaszpóra elmélete, a migráció és az informális gazdaság kapcsolata. A szemeszter második felében a migrációval kapcsolatos közpolitika elméleti és gyakorlati kérdései kapnak nagyobb hangsúlyt.

Követelmény: A végső osztályzat az év végén írandó zárthelyitől függ, amit az évközi munka alapján módosítok (felfelé).

A tantárgy tematikája:

1 Kiinduló gondolatok

A migráció szociológiája II. kötet 8-22

2 A migrációs folyamatok kialakulásának elméletei

A migráció szociológiája I. kötet 7-22

3 A migrációs folyamatok fennmaradásának elméletei

A migráció szociológiája I. kötet 22-28

A migráció szociológiája II. kötet 23-50

4 A hálózatelmélet

A migráció szociológiája I. kötet 40-71

5, A migrációs burok elmélete

A migráció szociológiája II. kötet 133-158

6 A közvetítő kisebbségek elmélete

A migráció szociológiája I. kötet 75-86,

7 A diaszpóra

A migráció szociológiája II. kötet 107-119

8 Migráció, vállalkozás és informális gazdaság

A migráció szociológiája I. kötet 89-119,

9 Kivonulás, tiltakozás, lojalitás és migráció

A migráció szociológiája I. kötet 122-142,

10 Idegenellenesség

Sik Endre, Simonovits Bori és Szeitl Blanka (2016) Az idegenellenesség alakulása és a bevándorlással kapcsolatos félelmek Magyarországon és a visegrádi országokban REGIO 24 (2):81-108 http://regio.tk.mta.hu/index.php/regio/article/view/114/pdf_95

11 Migrációs potenciál és statisztika

Sik Endre – Szeitl Blanka (2016) Migrációs szándékok a mai Magyarországon in: Munkaerőpiaci Tükör 2015 szerk.: Blaskó Zsuzsa-Fazekas Károly, MTA KRTI KTI, 54-58 old. http://econ.core.hu/file/download/mt_2015_hun/kozelkep_21.pdf

12 A nemzetközi migráció tendenciái és a magyar menekültügy kialakulása

A migráció szociológiája I. kötet 30-38

A migráció szociológiája II. kötet 212-254

A kötelező irodalom forrásai (1-9, 12. óra):

http://www.tarki.hu/hu/about/staff/sb/Migracio_Szociologiaja_1.pdf vagy
http://issuu.com/tarki_research/docs/sik_endre_a_migracio_szociologiaja_1/124

http://www.tarki.hu/hu/about/staff/sb/Migracio_Szociologiaja_2.pdf vagy
http://issuu.com/tarki_research/docs/sik_endre_a_migracio_szociologiaja_2

Ajánlott irodalom:

A migráció szociológiája II. kötetből:

Diaszpóra és közvetítő kisebbségek elmélete: 51-104, 122-130 old.

Informális gazdaság: 159-181 old.

Migrációs burok: 196-209 old.